

Sokndal
Kommune

Strategiplan, Oppvekst og Kultur

2024-2027

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
2. Organisasjonskart oppvekst og kultur	2
3. Satsingsområder	3
3.1. Inkludering	3
3.1.1 Dette ønsker vi	4
3.1.2 Dette vil vi gjøre	4
3.2 Tidlig innsats	5
3.2.1 Dette ønsker vi	5
3.2.2 Dette vil vi gjøre	6
3.3 Samarbeid	7
3.3.1 Dette ønsker vi	8
3.3.2 Dette vil vi gjøre	8
3.4. Kultur	9
3.4.1 Dette ønsker vi	10
3.4.2 Dette vil vi gjøre	10
4. Lokale planer	11
5. Kilder	12

1. Innledning

«Det gode liv i Sokndal» er Sokndal kommune sin visjon. Åpenhet, raushet og samskaping er verdier kommunen ønsker å forankre visjonen i. Det er visjonen og kommuneplanen sin samfunnsdel som er med på å gi retning i denne strategiplanen. Strategiplanen vil være det overordnede styringsdokumentet for kommunalområdet Oppvekst og kultur.

FNs bærekraftsmål og FNs barnekonvensjon er lagt til grunn for planarbeidet til Sokndal kommune. [FNs bærekraftsmål](#) er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringer.

Verdienes betydning for oppvekst og kultur

Åpenhet - fordi det skal være trygt og godt å vokse opp i kommunen.

Raushet – fordi vi i Sokndal ønsker at alle skal være inkludert og oppleve tilhørighet, trygghet og mestring. Vi skal ha rom for at mennesker er ulike.

Samskaping – fordi det er når vi jobber sammen på tvers av generasjoner, religioner, nasjonalitet, politisk ståsted, legning, funksjonsevne og interesser at vi skaper et levende, trygt og godt lokalsamfunn.

Disse bærekraftsmålene er relevante for vårt felt:

[FNs barnekonvensjon](#) stadfester at alle barn har menneskerettigheter og at de har krav på spesiell beskyttelse. Konvensjonen gir alle barn og unge under 18 år rett til å ha en trygg og god oppvekst, uansett hvem de er og hvor de bor.

I kommunens samfunnsdel har en valgt seg fire satsingsområder: *bolyst, livsløp, miljø og næringsutvikling*. Målene her i strategiplanen bygger på disse satsingsområdene.

Framskrevet befolkningsutvikling sier at det blir flere eldre og færre barn i Sokndal kommune i årene framover. Denne utviklingen gir grunn til bekymring, ikke bare i Sokndal, men i store deler av kommune-Norge. Det vil være store behov for flere ansatte i helsesektoren, noe som på sikt vil kunne påvirke de økonomiske ressursene som oppvekst har i dag.

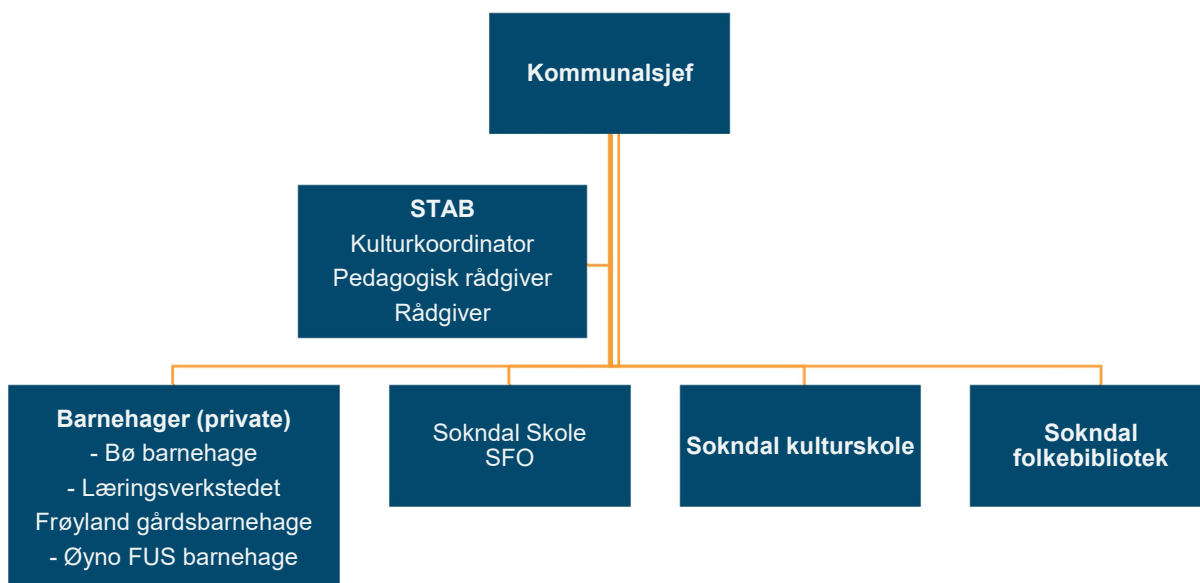

Færre barn er allikevel ikke nødvendigvis ensbetydende med lavere kostnader. Oppvekst og kultur ser på denne utfordringen som krevende, og må jobbe målrettet med de 4 områdene i samfunnsdelen. Barn og unge skal ha et godt oppvekstmiljø, og her spiller barnehage og skole en viktig rolle. Høy kvalitet i barnehage og skole er en forutsetning for økt bolyst. Det kan også føre til mer tilflytting av barnefamilier. I tillegg er det viktig at kulturavdelingen legger til rette for å ivareta både de unge og eldre framover. Dette kan være med på å fremme blant annet bolyst, som da kan føre til å flere velger å bosette seg i Sokndal.

Oppvekst og kultur rommer flere avdelinger, og hele innbyggernes livsløp. I Sokndal har vi tre private barnehager, en skole med SFO og en ATO-avdeling, et bibliotek, et kulturhus med kino, og en kulturskole. Denne strategiplanen skal være et styringsverktøy for de ulike avdelingene, og føre oss mot felles mål. Planen er delt inn i fire satsingsområder: *inkludering, tidlig innsats, samarbeid og kultur*.

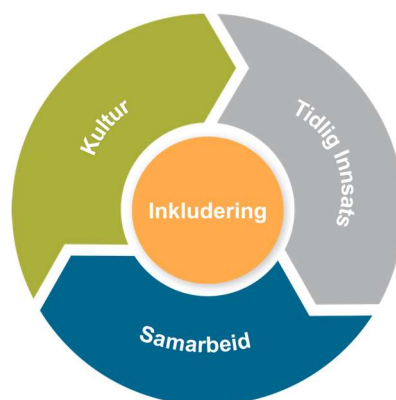
2. Organisasjonskart oppvekst og kultur

3. Satsingsområder

3.1. Inkludering

Betingelser for inkludering er å være opptatt av hva vi har felles, som anerkjennelse, vennskap, mestring og progresjon. Når man er inkludert, hører man til og har en naturlig plass i fellesskapet. Kommunens samfunnsdel har som ett av sine hovedmål at vi i Sokndal skal ha et inkluderende, levende og mangfoldig lokalsamfunn uten sosiale skiller. I tillegg skal barn og unge oppleve mestring, trygghet, inkludering, trivsel og fremtidstro. Gode barnehager og skoler har inkluderende og trygge læringsmiljøer, og kan bidra til å løfte barn med ulike bakgrunn gjennom ulike aktiviteter, læring og trivsel.

Viktigheten av inkludering er beskrevet i flere rammeverk som oppvekst og kultur skal forholde seg til. I barnehagen er hvert enkelt barn en viktig del av et større fellesskap. *“Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet”*, står det i rammeplanen for barnehagen. I læreplanverket for skolen står det at *«Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle»* (Overordnet del, Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020). Barn og unge skal føle seg trygge og erfare at de er betydningsfulle. De skal involveres i forhold som angår dem, og det er derfor viktig at de opplever reell medvirkning.

Kulturskolerådet sier: *“Kulturskolen skal være en tilgjengelig arena i barn og unges liv, for kunst- og kulturopplevelser, for personlig, sosial og kunstnerisk vekst og utvikling, uavhengig av kjønn, sosial klasse, etnisitet, legning, økonomi og opprinnelse”* (Kulturskoleradet.no).

I forordet til *Rom for deltakelse – regjeringens kulturfrivillighetsstrategi (2023-2025)* påpeker tidligere kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen følgende: *«Regjeringens viktigste mål for kulturlivet er kultur for alle. Vi jobber for et åpent, inkluderende og mangfoldig kulturliv alle kan ha glede av og ta del i.»* Videre slår strategien fast at *«å legge til rette for kulturtilbud, aktiviteter og frivillig arbeid i lokalsamfunn bidrar til gode nærmiljø og fellesskap, og skaper møteplasser mellom generasjonene og mellom ulike befolkningsgrupper.»*

“Fint å inkludere folk. Det er ikke gøy å være alene. Viktig å gå bort til folk og spør om de vil være med i leken” (gutt 5. klasse)

3.1.1 Dette ønsker vi

- Alle barn og unge skal ha mulighet til å oppleve et trygt og inkluderende oppvekstmiljø.
- Barn og unge skal ha mulighet til å realisere sitt potensiale for læring i et inkluderende fellesskap. Et slikt fellesskap innebærer at det legges til rette både for faglig, sosialt og personlig opplevd inkludering.
- Sokndal skal være et levende lokalsamfunn hvor summen av alle kulturtilbud skal favne alle og være tilgjengelig i den enkeltes hverdag (jfr Kommuneplanen).
- Fremmedspråklige både i barnehage og skole, SFO, kulturskole, fritidsaktiviteter og kulturtilbud skal føle seg inkludert.
- Barn og unge i Sokndal skal oppleve at de tilhører et fellesskap, der de kan bidra med sine styrker til det beste for seg selv og andre.
- Alle barn og unge, uansett funksjonsevne, skal ha mulighet til å delta på ulike arenaer og arrangement. Gjerne i følge med foresatt, ledsager eller fritidskontakt.

3.1.2 Dette vil vi gjøre

- Fremme et trygt og godt oppvekstmiljø.
- Fremme et inkluderende og stimulerende miljø hvor alle barn opplever å bli sett og kan delta i ulike aktiviteter.
- Ha fokus på livsmestring.
- Biblioteket skal være en inkluderende møteplass for alle i kommunen. Alle, uansett alder, kjønn, etnisitet eller annet, skal kunne treffes for å snakke eller drøfte emner som er viktige for samfunnet.
- Redusere terskelen for deltakelse i kultur-, idretts- og organisasjonsliv gjennom tilrettelegging for universell utforming, kompetanse hos ledere og økonomiske ressurser.
- Øke forståelsen av vår egen og andres kultur gjennom deltakelse i ulike kulturarrangementer.
- Jobbe aktivt mot rasisme og utenforskap.

"For at alle skal ha det fint er det viktig med inkludering. Leker man en lek, ta initiativet til å invitere andre inn i leken. Da er alt "gudd" " (gutt 8. klasse)

3.2 Tidlig innsats

“Ved alle handlinger som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn”, FNs barnekonvensjon.

«Alle barn fortjener en god start. Barn og unge skal oppleve å lære, leke, utvikle seg og mestre. Trygge rammer er viktig. Trygge barn som trives, lærer bedre» (Stortingsmelding nr. 6, s.1). Mestring er nøkkelen til å motvirke utenforskap og kan bidra til generelt bedre psykisk helse blant de unge.

Grunnlaget for utvikling og læring blir lagt i barnas første leveår. Foresatte spiller en viktig rolle her, sammen med etter hvert barnehage og skole. Innen oppvekst er tidlig innsats avgjørende for at barn og unge skal få en god start på utdanningsløpet. Tidlig innsats dreier seg om å gi hjelp så tidlig som mulig i et menneskes liv. Det kan være vansker som oppstår i alle aldre. Med tidlig innsats kan vi unngå at vansker blir unødvendig store og at det oppstår tilleggsvansker.

Tidlig innsats kan være en avgjørende investering i barnets liv. Målet er at barna i Sokndal skal få et sammenhengende læringsløp ut fra egne forutsetninger. Det er helt nødvendig at det er gode tverrfaglige samarbeid, der også foresatte er inkludert som en ressurs. Opplæringsloven sier i §1-4: “På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at elever som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring slik at forventa progresjon blir nådd. Om omsynet til eleven sitt beste talar for det, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.”

UngdomsLOS jobber med barn og ungdom som har utfordringer med skoletilknytning. Det kan være ungdom som har høyt skolefravær og som av ulike årsaker har vansker med å være tilstede på skolen. Det kan også være ungdom som har sluttet sin videregående utdanning, men som ønsker hjelp til å komme tilbake til skole eller arbeid. Målet er å støtte ungdommen slik at de kan få mindre fravær, økt mestringsfølelse og trivsel på skolen. «Glidelåsen» er et annet virkemiddel for å hjelpe ungdom. Dette er en intensjonsavtale med fylkeskommunen for å sikre god overgang mellom ungdomstrinn og videregående. Samarbeidet gjelder på både individ- og systemnivå, og målet er å hindre frafall fra videregående opplæring. Dette skal sikre utsatte elever god oppfølging fra både kommune og fylkeskommune.

3.2.1 Dette ønsker vi

- Å ha trygge barn og unge som opplever læring og mestring.
- Å avdekke vansker på et tidlig tidspunkt hos barn og familier vi kjenner en undring eller bekymring rundt, slik at barnet/familien kan motta hjelp så tidlig som mulig.
- At ungdom og unge voksne blir sett og hørt, slik at de opplever mestring og tilhørighet.
- Å ha et aktivt og variert kultur-, idretts- og fritidstilbud i samarbeid med frivillige lag og foreninger.
- At alle i Sokndal har gode kulturtilbud.
- Alle fast ansatte skal ha relevant kompetanse og utdanning.

3.2.2 Dette vil vi gjøre

- Bruke handlingsveilederen i BTI aktivt, slik at nødvendig tverrfaglig arbeid tidlig kan settes i gang når det trengs.
- Fokus på de grunnleggende ferdighetene: lesing, skriving, regning, muntlige ferdigheter og digitale ferdigheter.
- Samarbeide mellom barnehage, skole og bibliotek for å legge til rette for en god start på lesingen, blant annet med kampanjene Sommerles og Hava leser.
- Vi vil motivere barn og unge til å utvikle kreativitet og egne evner for framtidens utfordringer, gjennom å invitere til deltakelse i ulike kulturprosjekter/-arrangementer.
- Introdusere ulike kultursjangere for barna allerede i barnehagene.
- Hjelp lag og foreninger til å opprettholde og/eller skape nye aktivitetstilbud i alle lag av befolkningen.
- Forskning viser at instrumentalopplæring har en spesielt god effekt på barns evne til å ta til seg lærdom. Dette vil vi ha fokus på i tverrfaglig samarbeid mellom barnehage, skole og kulturskole for barn fra 5-7 år.

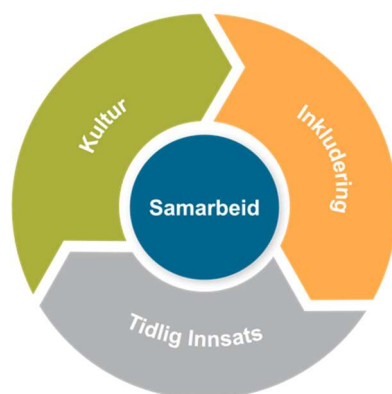
"Tidlig innsats er at du begynner godt. Det er viktig fordi da vil du få gode tilbakemeldinger, og så vil du gjøre likt neste gang. Det påvirker deg." (jente 8. trinn)

3.3 Samarbeid

Det skal være trygt og godt for barn og unge å vokse opp i Sokndal. Av og til oppstår det likevel utfordringer og vanskeligheter som gjør at ikke alle har det så bra. Da er det behov for innsats fra ulike instanser, og et tett samarbeid mellom ulike tjenester. Innsatsen må koordineres slik at de det gjelder kan nyttiggjøre seg hjelpen som gis.

Sokndal er en BTI-kommune, det betyr at ansatte jobber etter handlingsveilederen i **BTI** (Bedre Tverrfaglig Innsats) sammen med barn, ungdom og familier det er knyttet en undring eller bekymring til. Dette skal sikre tidlig innsats, koordinert oppfølging og medvirkning. I tillegg har vi et tverrfaglig team. Dette er en modell for samlokalisering og samarbeid mellom mennesker og instanser som jobber med kommunale tjenester for barn. Her er målet å tidlig identifisere utfordringer hos barnet og i familien, og tilby lett tilgjengelig støtte og tiltak.

Foresatte er barnas viktigste omsorgspersoner. Foresatte som engasjerer og interesserer seg i barnas oppvekst er svært betydningsfullt, både i og utenfor barnehage/skole.

Barnehagens rammeplan og skolens læreplan er tydelige på at det er barnehage og skole som har ansvar for å tilrettelegge for samarbeid med hjemmet. *“Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene”*, (Rammeplan for barnehagen 2017). *“Skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativet til og tilrettelegge for samarbeid”* (Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 – overordnet del). Barnets beste er alltid målet for samarbeidet. Det handler om å utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til barnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Kulturfrivilligheten i Sokndal er av stor betydning for aktivitetstilbudet i kommunen. Uten frivillige lag og foreninger har vi ikke mulighet til å tilby sokndøler i alle aldre et allsidig tilbud. Det er viktig at det er et godt samarbeid mellom kommunen og frivilligheten, i tillegg til at det også må være et godt samarbeid mellom ulike lag og foreninger. Dette er slått fast i Plan om frivillighet i Sokndal kommune.

For å ta vare på kulturminnene og kulturmiljøene i Sokndal, er kommunen avhengig av et godt samarbeid med både organisasjoner og privatpersoner. Målet er å ta vare på historien vår gjennom bruk - både de materielle og immaterielle kulturminnene.

“Kulturskole 3.0” er et prosjekt i regi av Norsk kulturskoleråd og KS for framtidens kulturskole. Nye føringer poengterer viktigheten av å samhandle tettere med relevante instanser, for å sikre at vi når ut til alle barn, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger.

«Vi blir glade når vi gjør ting sammen» (jente 5 år)

3.3.1 Dette ønsker vi

- Gjennom å oppleve kultur sammen, skapes det forståelse og bånd på tvers av generasjoner.
- Foresatte, kommune og ulike aktører viser positive holdninger til ulikhetene hos hverandre i oppvekstmiljøet, og ser verdien av et samarbeid.
- Godt samarbeid på tvers av ulike fagfelt innen oppvekst og kultur.

3.3.2 Dette vil vi gjøre

- Videreutvikle samarbeidet i overganger fra barnehage/skole, skole/videregående.
- Legge til rette for ulike fora for samarbeid med foresatte.
- Samarbeide med andre instanser innad i kommunen og med barnevern, PPT, BUP.
- Samarbeide med ulike aktører, næringsliv og samfunnslag for å tilby ulike tjenester og møte behovene til ulike brukergrupper.
- Legge til rette for at lag og foreninger kan presentere seg for foresatte.
- Inspirere og legge til rette for at lag og foreninger kan ha et allsidig aktivitetstilbud.
- Kulturskolen vil være en leverandør av kultur, ikke bare til elevenes foresatte, men til hele Sokndal kommunes befolkning. Dette gjennom samarbeid med andre lokale kulturaktører, skolen, barnehager og kommunens kulturavdeling.
- Få mer elevmedvirkning ved å styrke elevrådenes rolle.
- Legge til rette for et aktivt ungdomsråd.
- Samarbeide på tvers av generasjoner.

«Samarbeid handler om at folk kan være med. At vi hjelper hverandre. Vi gjør ting raskere når vi samarbeider» (elever 1. klasse)

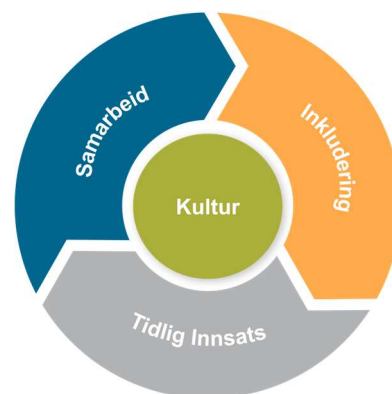

3.4. Kultur

Kulturlovens § 4 slår fast kommunens oppgave innen kultur: «(...) kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd (...) lokalt».

I kommunens samfunnsdel er ett av Cittaslow-målene at vi skal "ta vare på kommunens unike kulturminner på en levende måte slik at de er i daglig bruk og ikke trues (...)". Gjennom å ta vare på kulturminner, naturmiljø og kulturlandskap gjennom bruk, øker man verdien av disse; både de materielle og de immaterielle kulturminnene.

Disse er viktige å ta vare på, for å forstå historien vår og skape inspirasjon til videre utvikling.

Barnekonvensjonens artikkel 31 slår fast at barn har rett til å delta i det kulturelle og kunstneriske livet. I dette ligger det blant annet en rett til å få oppleve kunst og kultur som teater, film, utstillinger og til å lese bøker, men òg en rett til å delta aktivt gjennom skapende og kreativ virksomhet (Opplive, skape, dele – kunst og kultur for, med og av barn og unge – Meld. St. 18).

For å bygge identitet og opplevelse av å høre til, er innsikt i vår egen kultur viktig. Ved å stimulere og legge til rette for ulik kulturformidling, øker man kunnskapen om hva kultur er og kan være.

For å kunne oppnå et mangfold i kulturtilbudet, er det avgjørende å ha tilgang til lokaler og møteplasser. Disse må være egnet for den aktiviteten som utføres. Egnede lokaler bidrar til å øke kvaliteten på aktiviteten, og muligheten for rekruttering og lokalt engasjement.

Folkebiblioteket spiller en avgjørende rolle som kulturbærer i lokalsamfunnet. Det er et åpent og tilgjengelig rom som lar folk utforske, lære og delta i kulturelle aktiviteter. Gjennom sine ulike tilbud og ressurser bidrar folkebiblioteket til å berike lokalsamfunnet på flere måter.

I barnehagens rammeplan finner vi følgende om kultur: "Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge til rette for tilhørighet, deltagelse og eget skapende arbeid" (s.50) og "Barnehagen skal bidra til at barna opplever stolthet og glede over egen kulturell tilhørighet" (s. 51). Viktigheten av å møte kultur i ulike former er også fremhevet i SFOs rammeplan. "Kultur skal ha en viktig plass i SFO. SFO skal legge til rette for at barna får delta i forskjellige kunstneriske og kulturelle aktiviteter, slik som musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet" (pkt. 3.3).

3.4.1 Dette ønsker vi

- At Sokndal skal være et levende lokalsamfunn hvor summen av alle kultur- og idrettstilbud skal favne alle og være tilgjengelig i den enkeltes hverdag.
- Barn og unge skal oppleve kultur gjennom historier, markering av høytider, sanger, opplevelser, turer, filmer, teaterforestillinger, utstillinger og andre aktiviteter.
- Formidle kunnskap om kulturminner, kulturmiljø og historie bredere, mer engasjerende og mer effektivt, for å styrke lokal identitet.
- Å få på plass en fritidsklubb for barn og unge. Dette bør være et lavterskeltilbud og organiseres i et eget lokale.

3.4.2 Dette vil vi gjøre

- Formidle kunnskap og opplevelser innenfor kristne og humanistiske verdier og tradisjoner.
- Kulturopplevelser vil blant annet skje gjennom den kulturelle skolesekken og den kulturelle spaserstokken, konserter, turer, idrettsarrangementer og besøk til ulike kirkesamfunn og kulturinstitusjoner.
- Stille litteratur og andre medier gratis til disposisjon til alle i folkebiblioteket.
- Videreutvikle kulturhuset til en levende møteplass for alle generasjoner, hvor man kan både oppleve kultur og formidle kultur.
- Kulturavdelingen skal legge til rette for et variert kulturtilbud innenfor alle sjangere.
- Oppdatere og supplere oversikten over kulturminner og -miljø i kommunen.
- Legge til rette for at frivillige og andre engasjerte kan ta vare på kulturminner/-miljø og skape opplevelser, gjerne i tett samarbeid med kulturavdelingen.
- Oppdatere og videreutvikle planen for sentralidrettsanlegget.
- Legge til rette for egnet lokale for fritidsklubb.

---

*"Kultur, da tenker jeg på en statue, kulturell skolesekk og kulturskolen. Dette er gøy fordi jeg kan være kreativ."
(jente 5. klasse)*

---

4. Lokale planer

- Bibliotekplan
- Kulturminneplan
- Handlingsplan for godt oppvekstmiljø (2017-2021 – skal revideres)
- Handlingsplan for kulturskolen
- Kvalitetsplan for barnehage 2021-2024
- Plan for frivillighet i Sokndal kommune
- Plan for hjem-skole samarbeid
- Plan for overganger Sokndal skole
- Skolebibliotekplan
- Temabaserte planer for barnehage og skole
- Utviklingsplan skole

5. Kilder

FNs barnekonvensjon: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

FNs bærekraftsmål: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

[Rammeplan for barnehagen](#)

[Sokndal kommunes kommuneplan – samfunnsdelen](#)

[Udir- Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020](#)

[Regjeringens kulturfrivillighetsstrategi \(2023-2025\)](#)

[Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur for, med og av barn og unge \(Meld.St. 18, 2020-2021\)](#)

[Kulturloven](#)

[Kulturskolerådet – Inkludering og utenforskap](#)

[BTI Sokndal](#)

[Norsk kulturskoleråd – Dette er kulturskole 3.0](#)

[Rammeplan for SFO](#)

[Opplæringsloven](#)

[Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO \(Meld.St. 6, 2019-2020\)\)](#)